

Preek over Jesaja 44,1-5 (Pinksteren): Pinksteren is een feest dat verwachtingen scheidt!

Voorzang: Psalm 87, 1 en 2

Votum en Groet

Zingen: Psalm 87, 3 en 4

Gebed voor de opening van het Woord

Zingen: Opwekking 281

Schriftlezing OT: Jesaja 43,22-28

Zingen: Psalm 143, 1. 2. 5. 6. 9

Schriftlezing NT: Johannes 7,37-39

Zingen: Opwekking 317

Opwekking 161

Verkondiging van Jesaja 44,1-5

Zingen: Gezang 39, 1. 2. 3. 4 en 9

Dankzegging en voorbeden

Collecte

Zingen: Geloofsbelijdenis (beurtzang)

Allen:

Ik geloof in God de Vader,
de Almachtige,
Schepper des hemels en der aarde.

Vrouwen en meisjes:

En in Jezus Christus,
zijn eniggeboren Zoon,
onze Here.

Mannen en jongens:

Die ontvangen is van de Heilige Geest,
geboren uit de maagd Maria.

Vrouwen en meisjes:

Die geleden heeft onder Pontius Pilatus,
is gekruisigd, gestorven en begraven,
nedergedaald ter helle

Mannen en jongens:

Ten derden dage
wederom opgestaan van de doden.

Vrouwen en meisjes:

Opgevaren ten hemel,
zittende ter rechterhand Gods,
des almachtigen Vaders.

Mannen en jongens:

Vanwaar Hij komen zal
om te oordelen
de levenden en de doden.

Vrouwen en meisjes:

Ik geloof in de heilige Geest.

Allen:

Ik geloof ene heilige, algemene, christelijke kerk,
de gemeenschap der heiligen;

Mannen en jongens:

vergeving der zonden;

Vrouwen en meisjes:

wederopstandig des vleses

Mannen en jongens:

en een eeuwig leven.

Allen:

Amen, amen, amen.

Zegen

Gemeente van onze Heer Jezus Christus!
Pinksteren is een feest dat verwachtingen schept.
Het is het feest van nieuw leven in de brouwerij.
Het is het feest van een nieuw élan.
Het is het feest van gedrevenheid en voorstuwende energie.
Het is het feest van de kerk, die haar vleugels wijd uitslaat.
Die op overwinningstocht gaat.
Met de leus: *De wereld hoort aan de Heer!*
Pinksteren is een feest dat verwachtingen schept.

Maar zijn die verwachtingen wel reëel?

Is er geen verschil tussen het allereerste Pinksteren aan het begin van de eerste eeuw en het Pinksteren anno 2006?

Toen was de kerk nog fris en groen.
De volgelingen van Christus waren nog vol geestdrift.
Zeker, ze stonden van meet af aan onder grote druk.
Maar ze gingen er voor.
Ze vormden een hechte club met een sterke onderlinge band.
En ze lieten zich niet uit het veld slaan.
In no time breidde de beweging van de christelijke kerk zich uit.
Binnen enkele decennia waren er gemeenten in heel het Romeinse Rijk.
De kerk was fris en sprankelend.
En haar boodschap wist tallozen te boeien en te overtuigen.
Zo wonnen ze de wereld voor de Heer!

Vandaag is het herfst in de kerk.
In elk geval in ons deel van de wereld.
Het frisse groen is verwelkt.
Het élan is verdwenen.
De spirit is eruit.
Vorige week zei ik het al: nog maar één derde van de Nederlanders hoort bij een kerk.
En de kerken die wel groeien, groeien ten koste van andere kerken.
Er is een verschuiving in marktaandeel.
Maar de aantrekkingskracht op niet-gelovigen is minimaal.

Hoe reëel zijn de verwachtingen dat het nog anders wordt?

Kunnen we vandaag nog Pinksteren vieren zoals de allereerste christenen dat deden?

Is er echt de mogelijkheid van een nieuw begin?

Iemand noemde de huidige tijd eens de tijd van de ballingschap voor de kerk.
Ballingschap – niet in de zin van deportatie.
De kerk is niet weggevoerd naar een vreemd land.
Maar we zijn wel weggevoerd uit het centrum van de samenleving.
Naar de rand geduwd.
Irrelevant geworden.

Ik lees momenteel een boek over de relatie tussen kerk en samenleving in Nederland door de eeuwen heen.

Die relatie heeft altijd wel een bepaalde spanning gekend.

Maar in de 16^e en 17e eeuw was er bij de overheid in Nederland het besef dat men ook als overheid verantwoording schuldig was aan God.

De overheid wilde een christelijke overheid zijn.
En de overheid wist zich geroepen de wetten van God te handhaven.
En ook om de burgers te stimuleren als christenen te leven.

Eén van de meest markante voorbeelden daarvan vind ik de Statenvertaling.
De Bijbelvertaling die eeuwenlang dé vertaling voor Nederland was.
Heeft u er ooit over nagedacht waarom die vertaling Státen-vertaling heet?
Omdat ze is gemaakt in opdracht van de Staten-Generaal van de Republiek der Verenigde Nederlanden.
Het was het parlement dat opdracht gaf tot een Statenvertaling.
En in Engeland hadden ze de *King James Version*.
Ook gemaakt in opdracht van de overheid aan het begin van de 17^e eeuw.
Zo wist de overheid zich geroepen een christelijke overheid te zijn.
Kerk en staat spanden zich in –
ieder met eigen middelen en in eigen verantwoordelijkheid –
voor een christelijke samenleving.
Een samenleving waarin met God rekening werd gehouden.

Nu, daar is al lang niets meer van over.
In de achttiende eeuw emancipeerde de staat.
De overheid wenste niet langer aan de leiband van Gods Woord te lopen.
En de kerk verloor meer en meer haar invloed.
We bewegen ons nog maar in de marge.
We zijn een kerk in ballingschap.

En ballingschap is niet alleen maar lot.
Ballingschap is ook een oordeel.
In Jesaja 43 lezen we woorden die er niet om liegen.
De ballingschap blijkt Gods oordeel over het ongeloof van zijn volk.
Het heeft alles te maken met ongehoorzaamheid.
Het volk van God heeft het af laten weten.
Het leefde niet meer aan God toegewijd.
Het spande zich niet meer in voor haar HEER.
Het vond de dienst aan God niet meer echt de moeite waard.
Het had die dienst laten versloffen.
Zich meer op andere machten gericht waar het heil van verwachtte.

En dan klinken aan het slot van c. 43 vernietigende woorden.
*Daarom heb Ik de dienaren van het heiligdom ontwijd,
Jakob aan de vernietiging prijsgegeven
en Israël aan spot en hoon.*

Ballingschap is niet alleen een lot.
Het is ook het oordeel van God omdat het volk in gebreke blijft.

En dat is voor de kerk niet anders.
Dat de kerk vandaag weinig meer betekent – ligt dat aan de wereld?
Of ligt dat aan ons zelf?
Aan onze zelfgenoegzaamheid.
Aan onze liefdeloosheid – zowel tegenover God als naar elkaar.
En helemaal naar de wereld om ons heen.
Aan onze laksheid om de woorden van God serieus te nemen.

Onze ballingschap, ons bestaan in de marge, is een oordeel.
God heeft ons prijsgegeven aan verschraling.
Het is herfst in de kerk.
Als bladeren die van de bomen vallen, zo vallen ze bij duizendtallen uit de kerk weg.
Dat is een oordeel van God.
Laten we dat goed beseffen.

Nu is oordeel nooit Gods laatste woord.

Onze God is niet alleen de God van het oordeel.
Hij is ook de God van het verrassend nieuwe begin.
Dat is waar het op Pinksteren over gaat.
Over het verrassend nieuwe begin.
Maar dat nieuwe begin kan ons pas verrassen als we oog hebben voor het oordeel.
Als we ons realiseren dat we zo'n nieuw begin totaal niet verdienen.

Israël had het bij God verbruid.
Het had God met zijn zonden belast, lezen we in Jes. 43,24.
En God trekt zijn handen van Israël af.
De vijanden van Gods volk krijgen alle kans om het te pakken.
Jeruzalem wordt verwoest.
De tempel wordt met de grond gelijk gemaakt.
Het koningshuis wordt ontmanteld en van zijn glans beroofd.
Het volk wordt gedeporteerd naar Babel.
En Kanaän blijft achter alsof er nooit een volk van God gewoond heeft.

Hoe onthutsend na het veelbelovende begin met Abraham, Isaäk en Jakob.
God geeft Jakob prijs aan de vernietiging en Israël aan spot en hoon.
Dat is Gods oordeel over zijn volk.
Na zoveel eeuwen geduld.
Zoveel waarschuwende profetenwoorden.
Als God in het recht zal treden, ach, wie zal dan bestaan?

Hebben wij er recht op dat God vandaag met zijn kerk hier een nieuw begin maakt?
Heeft God nu zoveel plezier van ons?
Is er in de kerk veel ijver om zijn Naam groot te maken in onze omgeving?
Gaan we met hart en ziel voor de zaak van zijn Koninkrijk?
Zijn we oprecht toegewijd aan onze Heer?
Leeft in ons hart een smeekgebed:

*Wek de dode christenheid
uit haar zelfverzekerdheid;
zend uw stralen overal,
dat de aarde U loven zal.
Erbarm U, Heer.*

*Zie, Heer, de verdeeldheid aan,
die geen mens ooit helen kan.
Breng, o Herder, in Gods naam
uw verstrooide kudde saam.
Erbarm U, Heer.*

Hebben wij er recht op dat God met ons een nieuw begin maakt?
Nee, als God het doet is dat puur een zaak van zijn erbarmen.
Van zijn onverdiende ontferming.

Pinksteren is een feest dat verwachtingen schept.
Maar die verwachtingen zijn niet gebaseerd op de kerk.
Dat er toch nog wel wat leven over is.
Mensen die bereid zijn om wat te doen.
Die nieuwe initiatieven ontplooien.
Andere wegen inslaan.
Of juist weer terugkomen bij vertrouwde dingen van vroeger.

Fijn wanneer zoiets gebeurt.
Maar niet voldoende om grote dingen te verwachten.
Nee, dan moeten we toch echt van ons zelf wegstijgen.
Naar God!

De God die oordeelt.
De God, die heilig is in zijn toorn.
Maar ook heilig in zijn liefde.
Nee, zijn oordeel is nooit zijn laatste woord.
Want Hij is de Schepper.
En Hij is de God die de geschiedenis bepaalt – Hij alleen.

Wat is de overgang van Jes. 43 naar Jes. 44 verrassend.

Jes. 43,28:

*Daarom heb Ik de dienaren van het heiligdom ontwijfd,
Jakob aan de vernietiging prijsgegeven
en Israël aan spot en hoon.*

Jes. 44,1v:

Nu dan, luister, Jakob, mijn dienaar, Israël, dat Ik heb uitgekozen: Dit zegt de HEER, die jou gemaakt heeft en al in de moederschoot gevormd, en die je terzijde staat: Wees niet bang...

Israël, dat alle reden heeft bang te zijn voor God oordeel, krijgt te horen: *Wees niet bang!*

Jakob hoort de stem van zijn Schepper, die Hem gemaakt heeft.

Dat is niet alleen maar de God die aan het begin stond.

Ooit – ergens in een grijs en stoffig verleden.

Maar de Schepper is Hij, die trouw blijft aan het werk van zijn handen.

Die niet loslaat waaraan Hij ooit begon.

Die ook de God van de geschiedenis is.

De God die Jakob terzijde staat.

Niet van hem wijkt, maar als een schaduw hem volgt.

En zijn uitgang en zijn ingang behoedt.

Deze God zegt: *Wees niet bang, mijn dienaar Jakob, Jesurun, die Ik heb uitgekozen.*

Jesurun – wat zoiets betekent als de rechtschapene.

Wat een bijzondere naam voor het volk van God.

Dat volk dat God op het hart trapt.

Jakob, die zijn Heer bedriegt.

God maakt echt een nieuw begin.

Hij is de Schepper.

Hij roept tot leven waar totaal niets is.

Hij spreekt en het is er.

Het volk dat het ene moment nog terecht zucht onder het oordeel van God, staat op het andere moment als rechtschapen voor zijn Schepper.

En het hoort: *Wees niet bang, Jesurun, die Ik heb gekozen.*

Als God kiest, kiest Hij onvoorwaardelijk.

En als het volk dat Hij kiest onvruchtbaar blijkt, máákt Hij het vruchtbaar.

Dat is Pinksteren, broeders en zusters.

De Geest, die in het begin over de oervloed zweefde en op iets nieuws broedde, is dezelfde Geest die met Pinksteren een nieuw begin maakt.

*Ik zal water uitgieten op dorstige grond,
waterstromen over het droge land.*

Je ziet het voor je.

De van droogte verscheurde aarde.

Jaar op jaar is er geen regen gevallen.

De grond is keihard geworden.

Er komt geen halmpje meer op.

De aarde is met onvruchtbaarheid geslagen.

Wat mag God nog van zijn volk verwachten.

Ik zal mijn Geest uitgieten over je nazaten

*en mijn zegen over je telgen.
Zij zullen ontkiemen tussen het gras,
uitbotten als wilgen langs het water.*

Water op dorstig land.
Moet je kijken wat er dan gebeurt.
*Zingt nu de Heer, stemt allen in
met ons die God lofzingen,
want Hij doet net als in het begin
verrukkelijke dingen.*

De Geest is de Geest van het nieuwe leven.
De Geest van het vruchtbare leven.
Gods volk, dat afgeschreven leek bloeit weer op.

Dat geldt in eerste instantie voor het Israël van toen.
Uit het zondige, onvruchtbare volk komen nieuwe generaties die God weer dienen.
Straks komen de ballingen weer terug naar het verwoeste land.
Onder leiding van Zerubbabel, de afstammeling van David, en Jozua, de hogepriester, keren ze terug naar het erfland.
Kinderen aan de hand van vader en moeder of door hen gedragen.
Ze bouwen hun huizen weer op.
Werken weer op de akkers.
Herstellen de tempel en het altaar voor het offer van de verzoening.
Gods zegen geeft weer fleur aan het leven.
Israël groeit weer!
Israël bloeit weer!
Israëls naam is weer hersteld!
Israël, uit zijn stof verrezen, zal opnieuw Gods Israël wezen!

Zo is deze heilsprofetie voor Israël zelf al uitgekomen.
Maar de profetie ziet verder.
Er zit ook een belofte in, die verder reikt dan het oude volk van Gods verbond.
Vs. 5 overschrijdt de grenzen van Israëls volksbestaan.
*De een zal zeggen: 'Ik hoor bij de HEER.'
de ander zal Jakobs naam gebruiken,
een derde schrijft op zijn hand: 'Van de HEER'
en tooit zich met de naam Israël.*

Hier gaat het over mensen, die niet automatisch bij Israël horen.
Zij komen er van buiten bij.
Maar omdat Israël weer een goede naam heeft, worden zij aangetrokken.
Ze voegen zich bij het volk van God.
En zij rekenen het zich tot een eer met de naam van dat volk getooid te worden.
De één laat zich door Israëls God adopteren: "*Ik hoor bij de HEER*"
Een ander neemt de naam van Jakob aan als een erenaam.
Een derde tatoeëert de naam van Israël op zijn hand.
Zoals dat gebeurde met een slaaf, die de naam van zijn eigenaar als tatoeage kreeg.
Zo is het volk van God weer in the picture.
Deze belofte is op Pinksteren in vervulling gegaan.
Wij zelf zijn de vervulling van die belofte.
Wij zijn geteld als in Israël ingelijfd en mogen de naam van Sions kinderen dragen.

Maar gaan we nu als kerk ook nog eens weer zo'n ervaring meemaken?
Pinksteren is een feest dat verwachtingen schept.
Ook verwachtingen van een nieuwe opbloei van de kerk.
Water op dorstig land.
De woestijn die gaat bloeien als een roos.
God kan het onverwachte en het ongedachte doen.
Maar áls God het doet is dat zijn genade voor een kerk die het niet verdient.
Daarom mogen we er niet op rekenen.

Dit is niet iets waar je van uit mag gaan.

Wie zou hebben verwacht dat na Jes. 43,28 zo'n heilsprofetie zou volgen?

Israëls weg was echt doodgelopen.

Dat het weer tot leven kwam is leven uit de dood.

Nee, we mogen nergens op rekenen.

Maar we mogen wel uitzien.

Ja, laten we erom bidden en smeken:

Scheur de hemelen, scheur ze wijd en tred uit uw verborgenheid (Gez. 35,1).

Heer, we hebben het niet verdiend.

Maar zie om naar uw kerk in Nederland.

Wek haar opnieuw tot leven.

Leid ons uit onze ballingschap.

En laten we meer mogen werken voor u en uw Koninkrijk!

Doe het om het offer van uw eigen lieve Zoon Jezus Christus!

Doe het omwille van uw eigen heilige Naam!

AMEN.

04-06-2006